

1.10.2013

LAVIAN KUNNANVALTUUSTOLLE**KUNNAN PERUSPALVELUIDEN VALTIONOSUUDESTA ANNETUN LAIN 63A §:N MUKAINEN SELVITYS JA EHDOTUS PALVELUJEN TURVAAMISEKSI TARVITTAVISTA TOIMENPITEISTÄ****1 Tausta ja toimeksianto**

Kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain 63a §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi. Velvoite syntyy, jos rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikommalla ja ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet valtioneuvoston asetuksella (205/2011) säädettyt raja-arvot.

Lavian kunta täytti vuosien 2011 ja 2012 tilinpäätösten perusteella asetetut raja-arvot. Kunnan kohdalla raja-arvot ylittyivät siten, että vuoden 2012 tilinpäätöksessä taseen kertynyt alijäämä oli -2 350 euroa asukasta kohden ja sitä edeltävänä vuonna -1 873 (liite 1). Lavian kunnan kohdalla raja-arvot täyttyivät ensimmäisen kerran vuosien 2007 ja 2008 tilinpäätösten perusteella (taseen kertynyt alijäämä). Tällöin suoritettiin ensimmäisen kerran arviointimenettely Lavian kunnan osalta. Myös vuosien 2009, 2010, 2011 ja 2012 tilinpäätöksissä raja-arvot taseeseen kertyneen alijäämän osalta täyttyivät. Toteutuneiden vuosien 2011 ja 2012 raja-arvojen perusteella Lavian kunta on toiseksi heikoimmassa taloudellisessa tilanteessa kaikista Suomen kunnista.

Kuntarakennelain (2013/478) tultua voimaan valtiovarainministeriö asetti uudestaan 8.8.2013 kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain 63a §:n mukaisen Lavian kuntaa koskevan arviointiryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetussa laissa tarkoitettu selvitys kunnan mahdollisuuksista turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut.

Valtiovarainministeriö nimesi Lavian kuntaa kuultuaan arviointiryhmän puheenjohtajaksi Lappeenrannan apulaiskaupunginjohtaja Kari Korkiakosken. Lavian kunnan nimeämänä jäsenenä toimi Lavian kunnanjohtaja Pekka Heinonen ja valtiovarainministeriön nimeämänä jäsenenä neuvotteleva virkamies Vesa Lappalainen. Arviointiryhmän sihteerinä ja asiantuntijana toimi neuvotteleva virkamies Arto Salmela valtiovarainministeriöstä. Arviointiryhmän kokouksiin osallistuivat lisäksi Lavian kunnanhallituksen puheenjohtaja Ari Kuusiranta ja kirjastonjohtaja/henkilöstöasiainhoitaja Tarja Jansson Lavian henkilöstön edustajana (liite 2).

Arviointiryhmä piti 2 kokousta.

2 Arviointiryhmän ehdotuksen perustelut

Aikaisempi tilanne arviointimenettelyssä

Lavian kunta oli ensimmäisen kerran arviointimenettelyssä vuosien 2007 ja 2008 tilinpäätöstietojen perusteella. Em. vuosien tilinpäätöksissä toteutuivat raja-arvot taseeseen kertyneen alijäämän osalta, vuonna 2007 alijäämää oli –857 euroa/asukas ja –1 234 euroa/asukas vuonna 2008. Arviointiryhmään kuuluivat arviointiryhmän puheenjohtajana Lappeenrannan apulaiskaupunginjohtaja Kari Korkiakoski ja Lavian kunnan jäsenenä kunnanjohtaja Pekka Heinonen ja valtiovarainministeriön jäsenenä neuvotteleva virkamies Vesa Lappalainen. Arviointiryhmän sihteerinä toimi pääsuunnittelija Timo Jaakkola valtiovarainministeriöstä ja kokouksiin osallistuivat lisäksi Lavian kunnanhallituksen puheenjohtaja Ari Kuusiranta, Lavian henkilöstön edustajana maataloussihteerä Veli-Jukka Johansson ja ylitarkastaja Markku Mölläri valtiovarainministeriöstä.

Arviointiryhmä aloitti 9.9.2009 ja lopetti työnsä 8.1.2010 seuraavaan yksimieliseen ehdotukseen:

Arviointiryhmä ehdottaa Lavian kuntalaisten palvelujen järjestämisen turvaamiseksi ja alueen elinkeinojen toiminta- ja kehittämismahdollisuuksien parantamiseksi Porin kaupungin ja Lavian kunnan yhdistymistä jo vuoden 2011 alusta.

Arviointiryhmä ehdottaa, että Lavian kunta käynnistää asiaa koskevat yhdistymisneuvottelut Porin kaupungin kanssa siten, että kuntajaon muutoksen edellytyksenä oleva yhdistymissopimus olisi molempien kuntien valtuuston hyväksymä maaliskuun 2010 alkuun mennessä.

Lisäksi arviointiryhmä ehdottaa, että kunta jatkaa edelleen vuonna 2010 talouden tasapainottamisohjelmaan sisällytettyjä omia toimenpiteitään sekä toteuttaa tasapainottamisohjelmassa olevia toimenpiteitä etuajassa kunnan rahoituksen riittävyyden ja vakavaraisuuden parantamiseksi.

Lavian kunnan arviointityössä esittämät tasapainottamissuunnitelmat olivat seuraavat:

Vuoden 2009 aikana on päätetty talouden tervehdyttämisestä koskien vuotta 2009:

- Auraustoimintaa vähennetty teknillisellä puolella
 - Säästö n. 70 000 euroa

Vuoden 2009 aikana on päätetty kertyneen alijäämän pienentämiseksi seuraavista toimenpiteistä koskien vuotta 2010:

- On päätetty jättää Tampereen yliopistollisen sairaalan palvelut pois
 - Säästö n. 300 000 euroa/vuosi
- On päätetty rakennuttaa vanhusten palvelutalo Laviaan
 - Säästö n. 120 000 euroa/vuosi palvelutalon valmistuttua
- On sovittu 10–15 vanhuksen edullisemmasta hoidosta Harjavallassa 18.1.2010 alkaen
 - Säästö n. 120 000 – 150 000/vuosi
- Korotettu tuloveroprosenttia 0,50 %, samoin kiinteistöveroprosentteja.
 - Tulovaikutus n. 130 000/vuosi

Arviointiryhmä esitti myös, että kunnanvaltuuston päätös em. ehdotukseen toimitetaan valtiovarainministeriöön viimeistään 29. tammikuuta 2010. Kunnanvaltuusto päätti 1.2.2010 kokouksessaan esittää vastauksenaan arviointiryhmän ehdotukseen, että Lavian kunta aloittaa kuntaliitosneuvottelut Kankaanpään ja Porin kaupunkien kanssa. Lisäksi kunnanjohtaja velvoitettiin päivittämään kunnan talouden tasapainottamisselvitys.

Liitosneuvottelut kariutuivat Porin ja Kankaanpään kaupunkien kieltäytymiseen.

Taloudellinen kehitys

Työryhmän arviointi kunnan mahdollisuuksista turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut ja arvioinnista johtuva ehdotus perustuvat sekä toteutuneeseen talouskehitykseen, että arvioon talouden tulevien vuosien kehityksestä. Kunnan esittämällä suunnitelmalla talouden tasapainottamistoimenpiteistä on keskeinen merkitys kunnan tulevien vuosien talouden kestävyysarvioinnissa. Taloutta arvioitiin ensisijaisesti kunnan ulkoisen tilinpäätöksen perusteella lasketuilla tunnusluvuilla rahoituksen riittävydestä ja vakavaraisuudesta. Näistä lähtökohdista on arvioitu kahta mahdollisuutta: kunnan säilymistä itsenäisenä ja tätä edellyttäviä talouden tasapainotustoimia tai toisena vaihtoehtona kuntajajon muuttamista.

Lavian kunnan toimintatietoja on tarkasteltu pääosin vuodelta 2011 (liite 5) ja tilinpäätöstietoja vuosilta 2010 – 2012 (liite 6). Taloustilannetta on arvioitu myös aikaisempien tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2013 on käytetty kunnan toimittamia talouden toteutumisarvioita ja Lavian kunnan talouden tasapainottamisohjelmaa (KV 29.8.2013). Lisäksi palveluiden tarjoamisen turvaamisen edellytyksiä on arvioitu demografisten (väestölliset) ja maantieteellisten tekijöiden sekä ja elinkeinorakenteen suhteen.

Edellisen arviointiryhmän raportissa esitettiin Lavian kunnan talouden suunnittelukehikko 2009 – 2015 (liite 3). Tässä laskelmassa arvioitiin kunnan talouden heikkenevän tasapainottamistoimenpiteiden jälkeenkin ja vuonna 2015 taseeseen kertynyttä alijäämää olisi yli 9 milj. euroa eli n. 4 650 euroa/asukas ja lainaa lähes 8,5 milj. euroa eli n. 4 350 euroa/asukas.

Vuosien 2010 – 2012 tilinpäätösten perusteella kunnan taloudellinen tilanne ei ole niin heikko kuin arviointiraportissa esitettiin. Toimintakatteen kasvu on ollut arvioita hitaampaa, mikä johtuu toimintakulujen vähäisemmästä kasvusta. Vuosina 2010 ja 2011 toimintamenot jopa vähenivät tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen ansiosta. Tuloveroa korotettiin 0,5 % -yksikköä vuonna 2011. Lisäksi Lavian kunnalle on myönnetty vuosina 2009 - 2011 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta yhteensä 1,2 milj. euroa eli n. 589 euroa/asukas. Kunnan vuosikate oli arvioitua parempi, minkä lisäksi taseen kertynyt alijäämä oli lähes puolet pienempi kuin arviolaskelmassa arvioitiin.

Lavian kunnan lainamäärä ei ole myöskään kasvanut viime vuosina, vaan vähentynyt. Arviolaskelmassa lainan oletettiin olevan vuonna 2012 n. 6,22 milj. euroa, tilinpäätöksessä lainaa oli n. 3,37 milj. euroa. Lainakannan vähentyminen johtuu siitä, että kunta ei juurikaan investoinut vuosina 2009 - 2012. Vuoden 2013 elokuussa Laviassa oli lainaa yhteensä 3,95 milj. euroa, minkä lisäksi kunta on päättänyt ottaa uutta lainaa 1,0 milj. euroa investointeihin ja maksuvalmiuden turvaamiseen. Useiden vuosien investointitoiminnan vähäisyys on lisännyt erityisesti korjausinvestointien tarvetta.

Toimintamenoihin kohdistuneista tasapainottamistoimenpiteistä huolimatta kunnan toimintakate (käyttötalouden nettomenot) on selvästi suurempi kuin koko maassa (liite 4). Tilanne on epäedullinen myös verrattuna saman kokoluokan kuntien ja Satakunnan kuntien keskiarvoihin. Lisäksi ero on kasvanut viimeisten tilinpäätösten perusteella. Vuosina 2009 – 2012 Lavian toimintakate oli 1 300 – 1 700 euroa asukasta kohden suurempi kuin koko maassa, 460 – 1 200 euroa asukasta kohti suurempi kuin vastaavassa kuntakokoryhmässä ja ero Satakunnan keskiarvoon on ollut 1 000 – 1 500 euroa/asukas. Ero maan keskiarvoon tarkoittaa kunnallisverossa n. yhdeksän (9) veroprosentin tuottoa. Taloudellisen tilanteen korjaaminen veroprosentilla merkitsisi sen nostamista lähelle 30 prosenttia.

Vastaavasti Lavian kunnan verorahoitus on ollut em. ryhmiin verrattuna n. 200 – 1 100 euroa/asukas pienempi.

Tämän rakenteellisen epätasapainon johdosta Lavian vuosikate oli negatiivinen vuosina 2009 ja 2012. Vuoden 2011 vuosikate olisi ollut negatiivinen ilman harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta. Vuoden 2010 vuosikate olisi ollut lähellä nollaa (55 €/as) ilman em. korotusta. Tilikauden tulokset ovat kuitenkin olleet em. ajanjaksona negatiivisia tai lähellä sitä ja tämä on johtanut siihen, että kertynyt alijäämä on vuodesta 2008 tasaisesti kasvanut. Tulorahoituksen epätasapainosta johtuen Lavian taseen kertynyt alijäämä on kasvanut vuoteen 2012 mennessä -4,5 miljoonaan euroon (-2 350 euroa/as.). Taseessa on ollut kertynyttä ylijäämää viimeksi vuonna 2002.

Kunnalla on takauksia yhteensä n. 286 300 euroa, jotka kohdistuvat pääosassa Lavian kunnan asunnonhankinta Oy:lle. Takaustilanne ei ole viime vuosina muuttunut.

Menotarkastelu hallinnonaloittain

Hallinnonaloittaisessa menotarkastelussa (liite 5) vertailuryhmien luvut on esitetty aritmeettisina keskiarvoina eli kaikilla kunnilla on sama painoarvo. Lavian menot poikkeavat vertailuryhmistä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon osalta. Lavian menot ovat olleet selvästi korkeammat, esimerkiksi vuonna 2011 n. 900 euroa asukasta kohti suuremmat kuin vertailuryhmissä. Erityisen korkea menotaso on ollut perusterveydenhuollossa, vanhusten (yli 75 -vuotiaat) laitospalvelujen ja kotipalvelujen vammaishuollon laitospalvelujen menoissa ja erikoissairaanhoidossa. Tilanne on heikentynyt edellisen arviointiryhmän laskelmiin verrattuna

Eräs keskeinen syy korkeisiin menoihin on Lavian kunnan väestöllinen ikärakenne, joka on vanhuspainotteisempi kuin vertailuryhmissä. Tämän lisäksi Lavian ikävakioitu sairastavuusindeksi (122,2 vuonna 2011) oli huomattavasti korkeampi kuin vertailuryhmissä. Tilanne on heikentynyt edelleen ensimmäisen arviointiryhmän tiedoista.

Edellistä havaintoa menojen korkeudesta puoltaa CHESS:n toukokuussa 2013 julkaisema tutkimus vuoden 2011 terveydenhuollon kustannuksista (CHESS/terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 29.5.2013), jonka mukaan Lavian terveyden- ja vanhustenhuollon nettomenot olivat neljänneksi suurimmat koko maassa. Tarvevakioitujen menojen perusteella Lavia käyttää kolmanneksitoista eniten varoja. Lavian indeksiluku on 115, kun koko maan keskimääräinen vertailuluku on 100. Myös tällä mittarilla ero koko maan keskiarvoon on kasvanut viime vuosina.

Lavian opetus- ja kulttuuritoimissa menot ovat pienentyneet 50 – 150 euroa asukasta kohti enemmän kuin vertailuryhmissä. Opetustoimen nettokäyttökustannukset ovat vastaavan kokoisia kuntia matalammat. Lukion kustannukset ovat olleet korkeammat kuin Satakunnassa ja koko maassa. Vaikka kustannukset ovat olleet matalammat kuin vastaavan kokoisissa kunnissa, lukion ylläpito rasittaa selvästi pienen kunnan taloutta.

Yleishallinnon kustannukset olivat vuonna 2011 matalammat kuin kuntakokoryhmässä, mutta korkeammat kuin Satakunnassa ja koko maassa. Henkilökunnan määrä on ollut Lavian vertailuryhmien alapuolella huomattavasti viime vuosina.

Vertailussa on huomattava, että edellisen arviointimenettelyn aikana Lavia kuului asukasluvultaan 2 000 – 6 000 asukkaan ryhmään, nyt alle 2 000 asukkaan ryhmään.

Väestö- ja työntekijäkehitys

Kunnan asukasluku on vähentynyt koko 2000-luvun, vuodesta 2000 vuoteen 2012 väestö väheni lähes viidenneksen (2 370 --> 1 916). Tilastokeskuksen (päivitetty 28.9.2012) vuoteen 2030 ulottuvan väestöennusteen (liite 7) mukaan Lavian asukasluku laskee voimakkaasti. Suhteellisesti eniten vähenee työikäisten (20 – 64-vuotiaat) määrä (-29,4 %). Alle 6-

vuotiaiden määrän arvioidaan laskevan lähes yhtä paljon. Väestömäärä kasvaisi pääosin ikäryhmässä yli 65 -vuotiaat, joiden osuus kunnan väestöstä olisi 2030 noin 39 % (vuonna 2013 n. 29 %). Vastaavana aikana yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa n. 23 %. Lavian huoltosuhde muuttuu erittäin epäedulliseksi ajan kuluessa, vuonna 2011 Lavian väestöllinen huoltosuhde oli jo varsin heikko eli 66.

Kunnan väestöstä n. 48 % asui taajamassa vuonna 2011 ja haja-asutusalueella runsaat puolet. Laviasta on lähimpiin kuntakeskuksiin eli Poriin, Kankaanpäähän ja Sastamalaan matkaa n. 30 - 50 km.

Lavian kunnassa yhteenlaskettu työllinen työvoima (sis. julkiset palvelut) on ollut viime vuosina n. 600 – 800 henkilöä työttömyysprosentin vaihdella 11 – 14 % välillä. Työntekijämäärästä on n. 55 % julkisissa ja yksityisissä palveluissa, n. 25 % jalostuksessa ja n. 20 % alkutuotannossa.

Talouden tervehdyttäminen ja kehitysarvio

Edellä esitettyjen vakavien ongelmien johdosta Lavian kunta on taloutensa tervehdyttämiseksi 27.8.2012 hyväksynyt talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2012 – 2015. Tässä tasapainottamisohjelmassa esitettiin talouden tasapainoa uhkaaviksi liian suuret menot (tehottomasti järjestetty toiminta, palvelutarpeen suuruus verrattuna tulopohjaan ja tarpeettomien palveluiden tuottaminen) ja tulojen vähyys, heikko veropohja ja/tai alhaiset veroprosentit, maksujen alhaisuus ja kunnista riippumattomana tekijänä valtionosuudet). Syyt ovat samat kuin 15.12.2008 hyväksytyssä talouden tasapainottamisohjelmassa. Tämä tasapainottamisohjelma todettiin edellisessä arviointimenettelyssä tehottomaksi, koska toimenpiteiden vaikutukset olivat vähäiset ja koska sitäkään eivät kunnan luottamuselimet noudattaneet. Vuoden 2012 tasapainottamisohjelmassa asetettiin ko. vuodelle 150 000 euron meno- ja kulusäästöt ja vuosille 2013 – 2015 on asetettu yhteensä 200 000 euron vuosittaiset menosäästöt.

Vuoden 2012 osalta näillä euromäärältään (n. 78 €/as) pienellä säästöllä ei ollut korjaavaa vaikutusta, koska toimintakulut kasvoivat n. 600 €/asukas ja lisäksi verorahoitus (valtionosuudet ja verotulot) pieneni 44 €/asukas. Vuoden 2013 osalta säästötoimet ovat riittämättömät, koska Lavian vuosikatteen arvioidaan olevat reilusti yli 500 000 euroa negatiivinen.

Kunnanvaltuuston viimeksi 29.8.2013 hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman (em. ohjelman päivitys) mukaan taloutta on tarkoitus tasapainottaa vuoden 2016 loppuun mennessä n. 1,14 – 1,19 milj. eurolla. Tasapainottamisohjelmassa ei ole esitetty tarkempia euromääräisiä laskelmia, joista näkyisi taseeseen kertyneen alijäämän kattaminen. Lavian kunnan toimittamassa harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemuksessa on esitetty toimintakatteen, verotulojen, valtionosuuksien ja vuosikatteen kehitystä tasapainottamistoimenpiteiden jälkeen. Tämän laskelman mukaan vuoden 2014 vuosikate olisi n. 548 000 euroa positiivinen, mutta jo vuonna 2015 taas n. 36 000 euroa negatiivinen. Vuodelle 2016 ei ole vielä esitetty vastaavia lukuja, koska valtuusto ei ole vielä hyväksynyt taloussuunnitelmaa vuodelle 2016.

Vuoden 2013 talousarvion yhteydessä laaditussa vuosia 2014 – 2015 koskevassa taloussuunnitelmassa on esitetty kunnan arvio verotulojen ja valtionosuuksien kehityksestä. Nämä arviot näyttävät optimistisilta, eivätkä valtionosuuksien osalta perustu viimeaikaisiin valtioneuvoston tekemiin päätöksiin. Myös väestöennusteet poikkeavat Tilastokeskuksen ennusteesta. Verotulojen osalta arviot poikkeavat myös yleisistä valtion ja kuntien ennusteista. Verotulojen arvioidaan kasvavan voimakkaasti, vaikka väestö vähenee ja vanhenee. Arviot eivät myöskään sisällä esityksiä veroprosenttien korotuksista. Liitteessä 8 on esitetty Lavian talouden arviolaskelma vuoteen 2020. Tässä laskelmassa on käytetty valtiovarainministeriön laskelmaa valtionosuuksien kehityksestä, joka perustuu Valtioneuvoston esi-

tykseen vuoden 2014 talousarvioksi sekä vuosia 2014 – 2017 koskevaan kehyspäättökseen sekä Tilastokeskuksen syyskuussa 2012 julkaisemaan uusimpaan kunnittaiseen väestöennusteeseen. Laskelmassa ei ole otettu huomioon valtionosuusjärjestelmän uudistamisen tuomia mahdollisia muutoksia vuodesta 2015 eteenpäin, koska uudistamistyö on vielä kesken.

Verotulojen osalta on peruspalvelubudjetin (VM, 23a/2013) lisäksi käytetty kuntaliiton viimeisintä kuntakohtaista verokehikkoa (syyskuu 2013). Investointien ja lainamäärän ja säästöohjelman osalta on käytetty Lavian talouden tasapainottamisohjelmaa, talousarviota vuodelle 2013, taloussuunnitelmaa vuosille 2014 – 2015 ja investointisuunnitelmaa vuosille 2013 – 2017. Vuosien 2017 kohdalla on käytetty peruspalvelubudjetin ennustetta, jota on jatkettu laskelmassa vuoteen 2020.

Tämän laskelman mukaan Lavian talous saataisiin säästötoimilla vuonna 2014 vuosikatteen osalta positiiviseksi, mutta kuitenkin pienemmäksi kuin poistotaso. Myös vuonna 2015 vuosikate saataisiin lähelle nollaa. Näin myös vuonna 2014 taseen kertynyt alijäämä kasvaisi. Tämän jälkeen alijäämä kasvaisi vuosi vuodelta.

Investoinneissa on viime vuosista poiketen kasvua. Nettoinvestointien toteutuminen suunnitellun mukaisesti sisältää epävarmuustekijöitä eli mahdollisen korkotason nousun. Laskelman mukaan lainakanta jatkaisi kasvuaan ollen vuonna 2017 lähes 7,4 milj. euroa eli 4 151 euroa/asukas.

Arviolaskelmasta on selkeästi nähtävissä, että kunnan talouden tilannetta ei onnistuta kääntämään parempaan suuntaan vuoteen 2016 mennessä. Kunnan tekemän talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteet eivät ole riittäviä, vaikka ne toteutuisivat esitetyllä tavalla. Lisäksi tasapainottamisohjelman toimenpiteet ovat varsin yleisellä tasolla ja merkittävä erä niistä muodostuu vaikeasti todennettavista toimenpiteistä, kuten liittymisestä Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymään ja vuodeosaston muuttamisesta tehostetun palveluasumisen yksiköksi. Taseen kertynyt alijäämä tulisi olemaan jo vuonna 2017 n. -9,7 milj. euroa eli peräti – 5 470 euroa/asukas ja lainamäärä kasvaisi merkittävästi ollen n. 8,9 milj. euroa ko. vuonna.

Kunnan tasapainottamisohjelma on yleisesti ottaen täysin riittämätön heikon taloustilanteen kääntämiseksi parempaan suuntaan ja kuntalaisten palvelujen turvaamiseksi. Kunnan taloudellinen tilanne on vuoden 2012 tilinpäätösarvion ja vuoden 2013 talousarvion mukaan jo sellainen, että kunnan omien, mahdollisesti rajujenkin tasapainottamisohjelman toimien riittävyys on varsin kyseenalaista. Tasapainottamisohjelma sisältää lisäksi eräitä epävarmuustekijöitä, kuten esitettyjen investointien taso, korkotaso ja toimintamenojen kehittyminen esimerkiksi erikoissairaanhoidon poikkeuksellisten menojen myötä.

Tasapainottamistoimenpiteiden vaikutusta heikentää se, että vuosi 2013 toteutuu pääosin talousarviossa oletetulla heikolla tuloksella, vaikka toimintakatteen kasvua on saatu pienemmäksi. Vuosikate tulee olemaan n. 0,52 milj. euroa negatiivinen. Tilanteen hienoinen parantuminen johtuu palveluiden arvioitua pienemmästä käytöstä. Kunnan henkilöstön edustaja toimitti lausunnon kunnan arviointiryhmälle (liite 9).

Arviointiryhmän arvio kunnan talouden kehityksen kestävydestä ja edellytyksistä turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut

Lavian talouden pohja on nykyisellään heikko. Tilanteen korjaamiseksi kunnassa on yritetty useiden talouden tasapainottamisohjelmien avulla saada taloutta kuntoon. Ohjelmassa kunnan taseen kertynyttä alijäämää yritetään saada katetuksi tiukoilla, jopa äärimmilleen venytetyillä säästötoimilla. Ohjelmalla saataneen aikaan talouden tilapäistä kohentumista, mutta huolimatta ohjelmasta, talouden kehitystä ei ole saatu selkeästi käännettyä, vaan ta-

loudellinen tilanne on edelleen tiukka ja osittain ulkopuolisen tuen varassa. Lisäksi hallitusohjelmaan sekä kevään 2012 kehyspäättökseen sisältyvät päätökset (mm. valtionosuuksien leikkaukset) ja muut mahdolliset uudet julkisen talouden säästötoimet saattavat heikentää kunnan omien toimien vaikuttavuutta. Lavian veroprosentit sekä kunnallisverossa että kiinteistöveroissa ovat jo erittäin korkeat, joten mahdollisuudet talouden tasapainottamiseen veroilla ovat varsin vähäiset.

Lavian kunta ei voi panostaa vähäisen asukaspohjan ja vanhenevan väestörakenteen vuoksi riittävästi elinkeinojen ja infrastruktuurin pitkäjänteiseen kehittämiseen. Myös kasvava velka ja mahdollisesti kohoava korkotaso heikentävät edellytyksiä entisestään.

Edellä mainitun perusteella arviointiryhmä katsoo, että Lavian kunnalla ei ole edellytyksiä palvelujen järjestämiseen ja turvaamiseen kuntalaisille itsenäisenä kuntana tulevaisuudessa. Arviointiryhmän mielestä tulevaan kehitykseen liittyy myös sellaisia riskejä, joihin tulee varautua ja ottaa huomioon arvioitaessa kunnan edellytyksiä turvata palvelut asukkailleen. Pienetkin ylitykset toimenpideohjelman mukaiseen menokehitykseen voivat kääntää talouden kehityksen yhä huonommaksi. Yllättävät muutokset laskelmien oletuksissa, esimerkiksi erikoissairaanhoidon ennakoitua suurempi menokehitys tai rahoituskustannusten kasvu, voivat nopeasti huonontaa talouden tilaa ja vaarantaa palvelujen saatavuuden. Myös yleisen talouskehityksen odotettua hitaampaan parantumiseen tulee varautua, sillä se hidastaisi verotulojen kasvua ja vaikuttaisi välittömästi kunnan taloutta heikentävästi. Yleisen taloudellisen kehitysarvion mukaan vuodet 2014 - 2017 tulevat olemaan kuntakentällä taloudellisesti vaikeimpia.

Kunnassa on selvitetty tai kunta on mukana liitos selvityksissä, joissa mahdollisuutta liittyä Porin kaupunkiin, Kankaanpään kaupunkiin tai Sastamalan kaupunkiin on tarkasteltu. Arviointiryhmän mielestä Kankaanpään seudun taloudellinen tilanne ei ehkä ole kyllin vahva kestääkseen heikossa taloudellisessa tilanteessa jo olevan ja nopeasti heikkenevän Lavian kunnan aiheuttaman taloudellisen rasituksen. Kankaanpään ja sen lähikuntien sekä Lavian yhdistyminen tarkoittaisi todennäköisesti varsin rankkoja peruspalveluiden karsimisia ko. kunnissa talouden tasapainottamiseksi.

Arviointiryhmä pitää kuitenkin keskeisenä sitä, että kunta yhä toteuttaa johdonmukaisesti tasapainottamisohjelmaa siinä muodossa kuin se on valtuustossa elokuussa 2013 hyväksytty sekä jatkaa sen kehittämistä huomioiden muuttuvat olosuhteet. Ohjelma sisältää pitkän aikavälin tervehdyttämistoimia, jotka kohdistuvat rakenteellisiin ja pysyviin tekijöihin. Tämä on edellytyksenä tasapainottamisohjelman vaikuttavuudelle ja kestävyydelle. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitystä on seurattava reaaliaikaisesti ja yhdessä perusterveydenhuollon liikelaitoksen toimijoiden kanssa pyrittävä yhä taloudellisempaan tulokseen. On toteutettava ne palvelurakennemuutokset kaikilla toimialoilla, jotka ovat välttämättömiä kustannusten hillitsemiseksi, päällekkäisten toimintojen purkamiseksi, toimivien hoitoketjujen varmistamiseksi ja palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi.

Arviointiryhmä korostaa, että palvelujen kustannusten kattaminen tulee tapahtua pääosin vakaan ja tasapainoisen tulorahoituksen kautta, eikä kertaluonteisilla järjestelyillä, esimerkiksi omaisuuden myynnillä, lainarahoituksella tai toistuvilla lomautuksilla. Lavialla ei ole merkittäviä rahavaroja tai nopeasti realisoitavaa omaisuutta, joilla voitaisiin kompensoida tulorahoituksen vajetta tai rahoittaa yllättäviä investointeja. Lainamäärän alentaminen on myös oleellista kunnan talouden kestävyys kannalta.

Mikäli tervehdyttämistoimenpiteitä ei toteuteta esitetystä laajuudesta, Lavian talouden liikkumavara ja edellytykset palvelujen tarjoamiseen heikkenevät oleellisesti ja nopeasti. Jo tällä hetkellä Lavian kunnan taloustilanne on erittäin haastava, joten arviointiryhmä pitää taloutta koskevia toimenpiteitä välttämättöminä.

Arviointiryhmä katsoo, että tasapainottamisohjelman huolellisen toteuttamisen lisäksi Lavian kunnan tulee tarkastella kuntalaisten palvelujen järjestämisen ja turvaamisen kysymyksiä laajemmassa kokonaisuudessa. Alueella on aikaisemmin selvitetty kuntajaon muuttamisen mahdollisuuksia ja samat ratkaisut ovat edelleen ajankohtaisia ja tämä on vain korostunut alueen erilaisten yhteistyöratkaisujen ja valtion kuntarakennetta koskevien suunnitelmien vuoksi.

Lakisääteisten palveluiden järjestämiseen alueella tarvitaan laajempi kokonaisuus, jonka luonnollisen pohjan muodostaa jo nykyinen tiiviin yhteistyön kohde Porin kaupunki. Alueella olemassa olevat yhteydet sosiaali- ja terveydenhuollossa, työssäkäynnissä ja asiainnissa ovat hyvä pohja suuremman kunnan muodostamiseen.

Arviointiryhmä haluaa vielä korostaa sitä, että uuden valmisteilla olevan kuntarakennelain mukaan yhdistymisavustusta ja valtionosuuksien vähenemisen korvausta saa vuonna 2015, mikäli kunnat ovat tehneet yhdistymisesityksen 1. päivään huhtikuuta 2014 mennessä. Tämän lisäksi mahdollista valtionosuuksien menetyksen kompensatiota maksetaan liittymisvuodesta vuoden 2019 loppuun asti.

3 Arviointiryhmän ehdotus

Arviointiryhmä ehdottaa Lavian kuntalaisten palvelujen järjestämisen turvaamiseksi kuntarakennelain 15 §:n mukaista erityistä kuntajakoselvitystä kunnan yhdistämiseksi isompaan kokonaisuuteen jo vuoden 2015 alusta. Arviointiryhmän mielestä oikea suunta liitokselle on taloudellisin perustein Porin kaupunki.

Lisäksi arviointiryhmä ehdottaa, että kunta jatkaa edelleen vuonna 2013 talouden tasapainottamisohjelmaan sisällytettyjä omia toimenpiteitään sekä toteuttaa tasapainottamisohjelmassa olevia toimenpiteitä etuajassa kunnan rahoituksen riittävyyden ja vakavaraisuuden parantamiseksi.

4 Jatkotoimenpiteet

Kunnanvaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon jatkotoimenpiteitä varten vuoden 2013 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö tekee arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja kunnanvaltuuston päätösten perusteella Lavian kuntaa koskevan ratkaisun kuntarakennelaisissa tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi.

Helsingissä 1.10.2013

Kari Korkiakoski

Vesa Lappalainen

Pekka Heinonen

LIITTEET

1. Asetuksen mukaisten Lavian kunnan talouden tunnuslukujen raja-arvojen täyttyminen
2. Asettamispäätös
3. Lavian kunnan talouden arviolaskelma vuoteen 2015 (8.1.2010)
4. Lavian kunnan talouden tunnuslukuja suhteessa vertailukuntiin 2009 - 2012, €/as.
5. Tietoja Lavian kunnan palvelutuotannon kustannuksista vuonna 2011
6. Lavian kunnan tilinpäätöstietoja vuosilta 2010 – 2012
7. Tilastokeskuksen väestöennuste 2013 – 2030, Lavia ja koko maa, TK 28.9.2012
8. Lavian kunnan talouden arviolaskelma vuoteen 2020
9. Henkilöstön lausunto Lavian kunnan talouden tasapainottamissuunnitelmasta

JAKELU

Lavian kunnanvaltuusto

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Suomen Kuntaliitto

Liite 1. Asetuksen mukaisten Lavian kunnan talouden tunnuslukujen raja-arvojen täyttyminen

Valtiovarainministeriö/Kunta- ja aluehallinto-osasto

31.5.2013

LIITE 1

KUNNAN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUDESTA ANNETUN LAIN 63a §:N MUKAISET KUNNAT JA KRITERISTÖ

Vuosien 2011 ja 2012 tilinpäätöksien mukaan, kesäkuu 2013

Taseen alijäämä vähintään -1000 €/as ja edellisvuonna -500 €/as

tai kuusi tunnuslukua, joiden osalta raja-arvot täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin:

1. Vuosikate ilman harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta negatiivinen
2. Lainakanta ylittää maan keskiarvon vähintään 50 %:lla
3. Taseessa on kertynyt alijäämää
4. Tuloveroprosentti vähintään 0,5 yksikköä korkeampi kuin maan painotettu keskiarvo
5. Omavaraisuusaste (kuinka suuri on oman pääoman osuus koko pääomasta) alle 50 % ja
6. Suhteellinen velkaantuneisuus (kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun) vähintään 50 %

nro.	Kunta	1.		Krit. täyt.	2.		Krit. täyt.	3.		Krit. täyt.	4.		Krit. täyt.	5.		Krit. täyt.	6.		Krit. täyt.	Krit. yht: lkm
		2011	2012		Vkate- hava	Vkate- hava		2011	2012		Lainat €/as	Lainat €/as		2011	2012		Kert. ali- yli. €/as	Kert. ali- yli. €/as		
	KOKO MAA	382	244		2 038	2 262		1393	1217		(>3057)	(>3393)	(>19,68)	(>19,76)	64,2	62,1		45,3	47,4	
413	Lavia	-25	-239	1	2 040	1 761	##	-1873	-2 350	1	21,00	21,00	1	30,2	21,5	1	38,6	39,8	###	4

Liite 2. Asettamispäätös VM007:13/2008

**KUNNAN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUDESTA ANNETUN LAIN 63a §:N MUKAI-
SEN ARVIOINTIRYHMÄN ASETTAMINEN****Asettaminen:**

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63a §:n mukaisen Lavian kuntaa koskevan arviointiryhmän, jonka tehtävänä on tehdä laissa tarkoitettu selvitys kunnan mahdollisuuksista turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut.

Toimikausi:

8.8.2013 - 15.10.2013.

Tausta ja tehtävät:

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63a §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseen. Velvoite syntyy, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikommat ja ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet valtioneuvoston asetuksella säädetyt raja-arvot. Niiden täyttyessä tehdään laissa tarkoitettu selvitys arviointiryhmässä, jonka jäsenistä yhden nimeää valtiovarainministeriö ja yhden asianomainen kunta. Lisäksi valtiovarainministeriö nimeää asianomaista kuntaa kuultuaan arviointiryhmän puheenjohtajaksi mainituista tahoista riippumattoman henkilön.

Arviointiryhmä tekee ehdotuksen kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Kunnanvaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten. Valtiovarainministeriö tekee arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja kunnanvaltuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntarakennelaissa tarkoitettua erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi.

Kokoonpano:

Arviointiryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja	Kari Korkiakoski	Lappeenrannan apulaiskaupunginjohtaja
Kunnan nimeämä jäsen	Pekka Heinonen	Lavian kunnanjohtaja
Ministeriön nimeämä jäsen	Vesa Lappalainen	Neuvotteleva virkamies, VM

Lisäksi arviointiryhmän kokouksiin voivat kunnan ilmoituksen perusteella osallistua Lavian kunnanhallituksen puheenjohtaja Ari Kuusiranta ja kirjastonjohtaja/henkilöstöasiainhoitaja Tarja Jansson, joka on ryhmässä kunnan henkilöstön edustaja.

Arviointiryhmän asiantuntijana/sihteerinä toimii neuvotteleva virkamies Arto Salmela valtiovarainministeriöstä. Arviointiryhmä voi tarvittaessa kuulla myös ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kustannukset:

Valtiovarainministeriö korvaa kunnan nimeämän edustajan matka- ja majoituskustannukset sekä maksaa päivärahan. Arviointiryhmän puheenjohtajalle maksetaan erikseen määräytyvä kokouskohtainen palkkio sekä matka- ja majoituskustannukset. Kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön toimintamenomomentilta 28010112.

Hallinto- ja kuntaministeri

Henna Virkkunen

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Päivi Laajala

JAKELU Arviointiryhmään nimetyt

TIEDOKSI Suomen Kuntaliitto
Ministeri Virkkunen
Hare -mappi

Liite 3. Lavian kunnan talouden arviolaskelma vuoteen 2015 (8.1.2010)

Valtiovarainministeriö/Kuntaosasto

5.1.2010

KUNNAN TALouden SUUNNITTELUKEHIKKO 2009 - 2015

Lavia	TP 2007	TP 2008	Enn. TP 2009 Enn.TK, 9/09	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TULOSLASKELMA									
Asukasluku 31.12	2 110	2 086	2 060	2 036	2 013	1 995	1 978	1 961	1 947
Veroprosentti	20,00	20,00	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50
vero-% yksikön tuotto	213	220	219	212	218	228	238	249	260
noston vaikutus			0	110	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	2 861	2 793	2 875	3 343	2 991	3 000	3 138	3 282	3 432
Toimintakulut	13 431	14 318	15 528	15 955	15 829	16 076	16 737	17 424	18 141
Toimintakate	-10 570	-11 525	-12 653	-12 612	-12 838	-13 076	-13 599	-14 143	-14 708
Verotulot	4 920	5 057	5 100	5 264	5 370	5 480	5 796	6 066	6 349
Valtionosuudet	5 629	6 301	6 727	6 897	7 146	7 389	7 685	7 992	8 312
valtionos. pl. harkkvar.	5 629	6 121	6 522						
Rah.tuotot ja kulut	-118	-131	-178	-178	-241	-241	-241	-241	-241
VUOSIKATE	-139	-298	-1 004	-629	-563	-448	-359	-326	-288
€/asukas	-66	-143	-487	-309	-280	-224	-182	-166	-148
Poistot ja arvonalent.	527	470	420	411	400	400	412	412	412
Satunaiset tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Satunaiset kulut	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-666	-768	-1 424	-1 040	-963	-848	-771	-738	-700
Poistoonlisäys(-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varaustenlisäys(-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojenlisäys(-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-666	-768	-1 424	-1 040	-963	-848	-771	-738	-700
TASEESTA									
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-1 808	-2 575	-3 999	-5 039	-6 002	-6 849	-7 620	-8 358	-9 058
€/asukas	-857	-1 234	-1 941	-2 475	-2 981	-3 433	-3 853	-4 262	-4 652
RAHOITUSLASKELMAN JA TASEEN TIETOJA									
Nettoinvestoinnit	-113	-103	-35	-251	-198	-245	-245	-245	-245
€/asukas	-54	-49	-17	-123	-98	-123	-124	-125	-126
Vuosikate-nettoinv.	-252	-401	-1 039	-880	-761	-693	-604	-571	-533
€/asukas	-119	-192	-504	-432	-378	-347	-305	-291	-274
Rahavarat	153	208	208	208	208	208	208	208	208
€/asukas	73	100	101	102	103	104	105	106	107
Vikate-nettoinv.-lainanlyh.-satu			-1 402	-1 280	-1 349	-1 375	-1 381	-1 442	-1 499
Lainanlyhennykset			364	400	588	683	777	871	966
Lainanlisäykset			1 402	1 280	1 349	1 375	1 381	1 442	1 499
Lainakanta	2 888	2 911	3 950	4 705	5 460	6 215	6 970	7 725	8 480
€/asukas	1 369	1 395	1 917	2 311	2 712	3 115	3 524	3 939	4 355
Nettovelka (rahat-lainat)	-2 735	-2 703	-3 742	-4 497	-5 252	-6 007	-6 762	-7 517	-8 272
€/asukas	-1 296	-1 296	-1 816	-2 209	-2 609	-3 011	-3 419	-3 833	-4 249

Liite 4. Lavian kunnan talouden tunnuslukuja suhteessa vertailukuntiin 2009 – 2012, €/asukas

LAVIAN TALOUDEN TUNNUSLUKUJA SUHTEESSA
VERTAILUKUNTIIN 2009 - 2012, €/asukas

	Vuosikate, euro/as				Muutokset, €/as:			Ero Laviaan, €/as:			
	2 009	2 010	2 011	2 012	09-10	10-11	11-12	2 009	2 010	2 011	2 012
Lavia	-382	301	226	-239	683	-75	-465				
Koko maa	337	461	382	248	124	-79	-134	719	160	156	487
Satakunta	458	458	294	239	0	-164	-55	840	157	68	478
Alle 2000	345	500	242	127	155	-258	-115	727	199	16	366
Lainat, euro/as											
	2 009	2 010	2 011	2 012	09-10	10-11	11-12	2 009	2 010	2 011	2 012
Lavia	2 008	2 288	2 040	1 761	280	-248	-279				
Koko maa	1 838	1 956	2 038	2 262	118	82	224	-170	-332	-2	501
Satakunta	1 090	1 163	1 304	1 533	73	141	229	-918	-1 125	-736	-228
Alle 2000	1 965	1 951	2 094	2 273	-14	143	179	-43	-337	54	512
Toimintakate											
	2 009	2 010	2 011	2 012	09-10	10-11	11-12	2 009	2 010	2 011	2 012
Lavia	-6 055	-5 606	-5 986	-6 408	449	-380	-422				
Koko maa	-4 290	-4 391	-4 602	-4 859	-101	-211	-257	1 765	1 215	1 384	1 549
Satakunta	-4 557	-4 544	-4 828	-4 953	13	-284	-125	1 498	1 062	1 158	1 455
Alle 2000	-4 866	-5 135	-5 523	-5 899	-269	-388	-376	1 189	471	463	509
Verotulot											
	2 009	2 010	2 011	2 012	09-10	10-11	11-12	2 009	2 010	2 011	2 012
Lavia	2 430	2 547	2 605	2 578	117	58	-27				
Koko maa	3 292	3 416	3 531	3 562	124	115	31	862	869	926	984
Satakunta	3 105	3 179	3 221	3 336	74	42	115	675	632	616	758
Alle 2000	2 626	2 683	2 735	2 758	57	52	23	196	136	130	180
Valtionosuudet											
	2 009	2 010	2 011	2 012	09-10	10-11	11-12	2 009	2 010	2 011	2 012
Lavia	3 275	3 373	3 631	3 613	98	258	-18				
Koko maa	1 290	1 383	1 419	1 488	93	36	69	-1 985	-1 990	-2 212	-2 125
Satakunta	1 864	1 773	1 847	1 788	-91	74	-59	-1 411	-1 600	-1 784	-1 825
Alle 2000	2 569	2 925	3 025	3 257	356	100	232	-706	-448	-606	-356
Verorahoitus yht.											
	2 009	2 010	2 011	2 012	09-10	10-11	11-12	2 009	2 010	2 011	2 012
Lavia	5 705	5 920	6 236	6 191	215	316	-45				
Koko maa	4 582	4 799	4 950	5 050	217	151	100	-1 123	-1 121	-1 286	-1 141
Satakunta	4 969	4 952	5 068	5 124	-17	116	56	-736	-968	-1 168	-1 067
Alle 2000	5 195	5 608	5 760	6 015	413	152	255	-510	-312	-476	-176
Kumulatiivinen yli- /alijäämä, €/as											
	2 002	2003	2 004	2005	2006	2007	2008	2 009	2 010	2011	2012
Lavia	49	-132	-513	-825	-773	-857	-1 234	-1 854	-1 834	-1 873	-2 350

Liite 5. Tietoja Lavian kunnan palvelutuotannon kustannuksista vuonna 2011

VALTIOVARAINMINISTERIÖ		Valitse kunta valikosta: Lavia		19.3.2013	
Peruspalvelujen saatavuus ja kustannukset vuonna 2011					
Aritmeettiset keskiarvot		Kunta:	Koko maa:	Kuntakoko:	Maakunta:
145 järjestysnro		Lavia	Koko maa	Ryhmä 7 alle 2 000 as.	Sata kunta
VÄESTÖÄ KUVAAVAT INDIKAATTORIT:					
		arit.ka.	arit.ka.	arit.ka.	
Asukasluku 31.12.2011		1 945	16 790	1 278	226 567
Asukastiheys (as/maakm²) 1.1.2012		6,1	57,3	8,9	24,4
Ikärakenne:		5,1	7,4	6,0	7,0
0?6-vuotiaat (% asukkaista)		15	197	12	110
0-1-vuotiaat (lukumäärä)		0,8	1,1	0,9	1,0
6-vuotiaat (% asukkaista)		8,1	10,3	9,1	9,4
7?15-vuotiaat (% asukkaista)		59,0	60,3	58,5	61,8
16?64-vuotiaat (% asukkaista)		12,4	11,5	13,2	11,6
65?74-vuotiaat (% asukkaista)		10,7	7,7	9,5	7,4
75?84-vuotiaat (% asukkaista)		4,7	2,9	3,7	2,8
85 ja < -vuotiaat (% asukkaista)		66	63	68	59
Väestöllinen huoltosuhde (vaihteluväli 41 ~ 91)		122,2	107,6	112,6	102,5
Sairastavuusindeksi, ikävakiointu, (vaihteluväli 64,6 ~ 149,6), KELA		11,6	9,6	10,7	10,4
Työttömien osuus, % työvoimasta		78,1 %	85,8 %	86,2 %	90,3 %
Työpaikkaomavaraisuus (vaihteluväli 39,3 % ~ 133,5 %) (vuoden 2010 tieto)					
PALVELUJA KUVAAVAT INDIKAATTORIT:					
Henkilökunnan määrä/1000 as. kohden		40	60	68	67
Yleishallinnon nettokustannukset, €/asukas		324	254	392	135
Muiden palvelujen nettokustannukset, €/asukas		368	324	418	389
Sosiaali- ja terveystoimen käyttökust. netto, €/asukas		4 231	3 368	3 392	3 302
Sosiaalitoimen käyttökust. netto, €/asukas		1 616	1 544	1 718	1 514
Terveystoimen käyttökustannukset, netto, €/asukas		2 615	1 824	2 019	1 788
Vanhustenhuolto:					
Kotona tai kodinomaisissa oloissa asuvat 75 vuotta täyttäneistä, %		87,3	89,4	87,9	88,0
Kodinhuoltoapua saaneet 75 vuotta täyttäneiden kotitaloudet, % vast.ikäisestä väestöstä		51,0	20,3	21,1	22,3
Ikääntyneiden tehostetun palveluas. 75 vuotta täyttäneet, % vast.ikäisestä väestöstä		6,0	6,4	8,8	6,6
Vanhainkod. tai pitkäaik. laitoshoidossa olevat 75 v täyttäneet, % vast.ikäisestä väestöstä		6,7	4,4	4,1	5,3
Vanhusten laitospalvelujen nettokustannukset, €/asukas		371	198	352	188
Vanhusten laitospalvelujen ja kotipalvelujen kustannukset /yli 75-vuotiaat		4 636	3 380	4 341	3 167
Päivähoitopalvelut:					
Lapsia kokopäivähoidossa, osuus ikäluokasta, %		30,3	36,6	35,8	36,9
Päivähoidon kustannukset, netto / 0-6 -vuotiaat, €		4 121	5 066	5 968	5 025
Lasten päivähoiton käyttöä (netto) pl. avustukset hoitopäivää kohti, €		49	56	64	54
Lastensuojelu:					
Last suoja. avohuol. tukitoimien piirissä 0?17-vuotiaita vuoden aik, % vast.ikäisistä		4,1	6,1	6,8	6,2
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0?17-vuotiaat, % vastaavankäisestä väestöstä			1,2	1,9	1,4
Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon nettokustannukset, €/asukas		16	88	93	107
Perusterveydenhuolto:					
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit / 1000 asukasta		166	1 569	1 515	1 596
Perusterveydenhuollon menot asukasta kohti (avoh. + vuodeosasto), netto		1 335	661	815	593
Hammashuolto:					
Perusterv.huollon hammashuollon menot asukasta kohti, netto		134	81	92	73
Erikoissairaanhoito:					
Erikoissairaanhoitoon avohoitokäynnit asukasta kohti		1,7	1,5	1,5	2,0
Erikoissairaanhoitoon vuodeosaston hoitopäiviä asukasta kohti		1,0	0,8	0,7	0,9
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät / 1000 asukasta		156	231	174	252
Erikoissairaanhoitoon menot asukasta kohti, netto		1 122	1 084	1 126	1 091

Päihde- ja mielenterveyspalvelut:

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0?17-vuotiaat / 1000 vast.ikäistä

Päihdehuollon nettokustannukset, euroa / asukas

Vammais- ja palvelut:

Asiakkaita kehitysvamma- ja tukiasunnoissa 100 000 asukasta kohti

Vammaishuollon laitospalvelujen menot asukasta kohti, netto

Toimeentulotuki:

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25?64-vuotiaat, % vast.ikäisistä

Toimeentulotukimenot asukasta kohti, €

Opetus- ja kulttuuritoimen käyttökust. netto, €/asukas**Opetustoimi:**

Käyttökustannukset, netto €/asukas.

Perusopetus:

Oman perusopetuksen käyttökust. (netto) oppilasta kohti, €

Perusopetusta saavien oppilaiden määrä koulu kohti (kunnan ylläpit.)

Kunnan ylläpitämien peruskoulujen määrä

Keskimääräinen ryhmäkoko, 1 - 6 luokat (vuoden 2010 tieto)

Keskimääräinen ryhmäkoko, 7 - 9 luokat (vuoden 2010 tieto)

2. asteen koulutuksessa aloittaneet/perusopetuksen päättötodistuksen saaneet, %

Lukio:

Oman lukiokoulutuksen käyttökust. (netto) oppilasta kohti, €

Ammattikorkeakoulussa, yliopistossa tai ammat. koulutuksessa 2 vuotta yo-tutk.

suorittamisen jälkeen opiskelevat/kaikki 2 vuotta sitten yo-tutk. suorittaneet, %

Toisen asteen ammatillinen koulutus:

Oman ammatill. koulutuksen käyttökust. (netto) op. tuntia kohti, €

Työllistyneet/amatillisen tutkinnon edellisellä 3,5 vuoden tarkastelu-
jaksolla suorittaneet, % (vuoden 2010 tieto)Päätoimiset opiskelijat/amatillisen tutkinnon edellisellä 3,5 vuoden
tarkastelujaksolla suorittaneet, % (vuoden 2010 tieto)**Nuorisopalvelut:**

Nuorisotoimen käyttökustannukset, netto, €/asukas

Liikuntapalvelut:

Liikunnan ja ulkoilun käyttökustannukset €/asukas

Kulttuuritoimi:

Yleisen kulttuuritoimen käyttökustannukset, netto €/asukas

Kirjastotoimi:

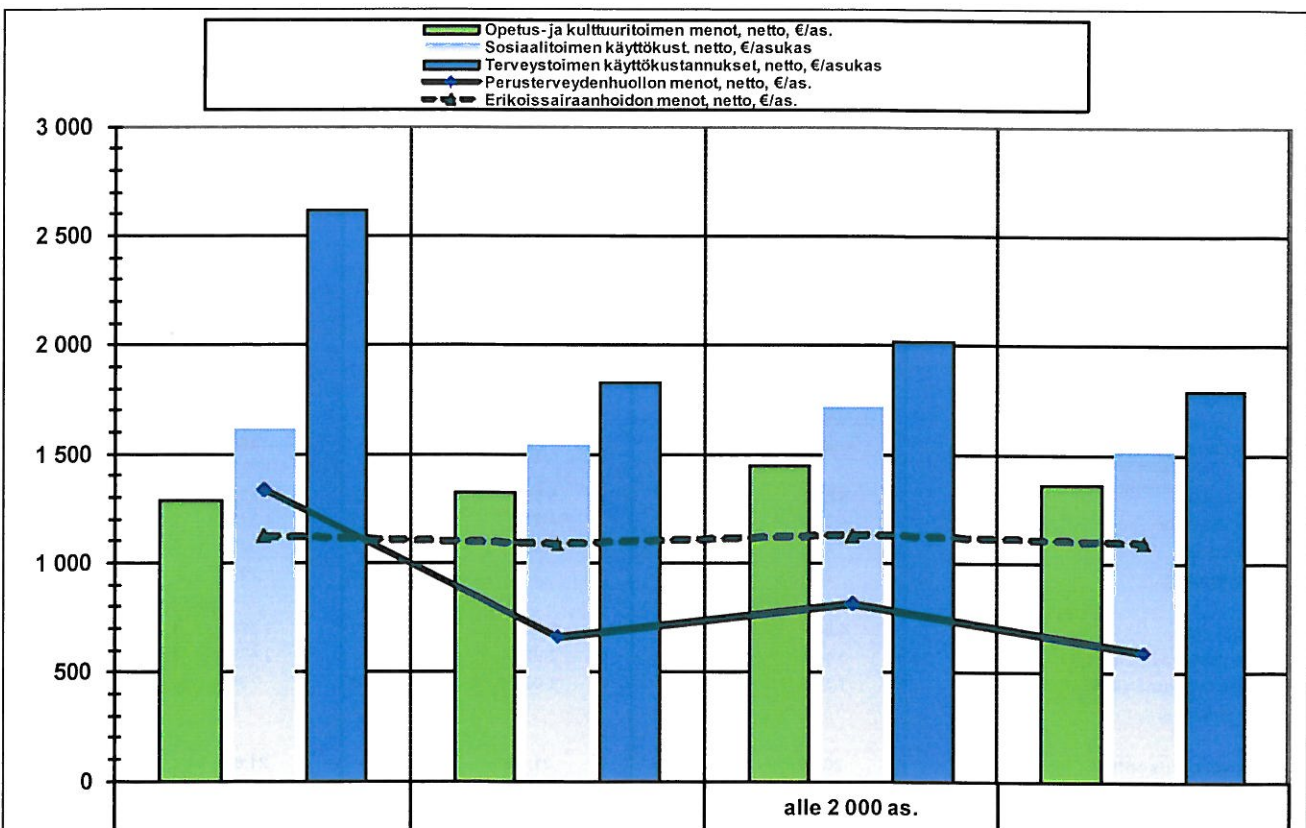
Kirjaston käyttökustannukset, netto (€/asukas)

Kirjastoaineistokulut (€/asukas)

Fyysisiä käyntejä/asukas

Verkkokäynnit/asukas

	5,0	0,0	7,4
16,5	15,8	10,0	19,4
51	91	83	99
169	46	72	41
1,1	1,5	1,1	1,4
56	77	57	76
1 282	1 317	1 442	1 354
1 111	1 115	1 223	1 127
10 107	8 705	11 052	7 780
115	158	101	137
2	9	2	7
16,7	18,6	15,5	17,9
16,7	16,1	12,5	16,1
100,0	93,0	94,4	94,6
10 174	8 668	21 728	6 735
72,8	80,7	83,6	80,4
0,0 %	68,6 %		69,5 %
0,0 %	9,0 %		8,3 %
20	26	29	25
39	70	74	80
2	13	8	11
59	59	83	53
13,0	9,9	13,9	9,0
6,4	9,4	9,4	8,6
1,0	13,2	20,3	5,1

Liite 6. Lavian kunnan tilinpäätöstietoja vuosilta 2010 – 2012

Valtiovarainministeriö/Kunta- ja aluehallinto-osasto, 5.6.2013						
KUNTIEN TILINPÄÄTÖKSET 2010 - 2012			Valitse kunta valikosta:		Lavia	
Lavia	2010	2011	2012			
Asukasluku	1 994	1 945	-2,5	1 916	-1,5	
Tunnuslukuja						
Lainat, euro/as	2 288	2 040		1 761		
Konsernilainat, euro/as	2 509	2 258		0	Marraskuu -13	
Lainanhoitokate	2,0	1,1		-1,1		
Suhteellinen velkaantuneisuus	38,6	38,6		39,8		
Rahoitusvarallisuus, euro/as	-2 351	-2 253		-2 523		
Omavaraisuusaste, %	28,5	30,2		21,5		
Rahavarat, euro/as	456	330		114		
Kassan riittävyys, pv	21	17		5		
Kassastamaksut, euro/as	7 755	16 330		7 826		
Tuloslaskelma	1 000 € euro/as	1 000 € euro/as	muut %	1 000 € euro/as	muut %	
Henkilöstömenot (palkat+sivukulut)	5 308	2 662		6 268	3 271	67,3
Palvelujen ostot	8 538	4 282		6 566	3 427	-24,6
Toimintatuotot, sis. valmistus omaan käyt.	3 826	1 919		2 036	1 063	18,2
Toimintakulut	15 004	7 525		14 314	7 471	7,1
Toimintakate	-11 178	-5 606	4,2	-12 278	-6 408	5,5
Verotulot	5 078	2 547		4 939	2 578	-2,5
Valtionosuudet, josta hark. var. avustus	6 726	3 373		6 922	3 613	-2,0
Verorahoitus	11 804	5 920		11 861	6 191	-2,2
Käyttökate	626	314		-417	-218	
Korkotuotot/-menot, netto	-54	-27		-55	-29	
Muut rahoituskulut/-tuotot, netto	29	15		14	7	
Vuosikate	601	301		-458	-239	
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalen.	443	222		402	210	
Satunnaiset tuotot	0	0		0	0	
Satunnaiset kulut	0	0		0	0	
Tilikauden tulos	158	79		-860	-449	
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	0	0		0	0	
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)	0	0		0	0	
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)	0	0		0	0	
Tilikauden yli-/alijäämä	158	79		-860	-449	
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-3 657	-1 834		-4 503	-2 350	
Rahoituslaskelma	1 000 € euro/as	1 000 € euro/as		1 000 € euro/as		
Toiminnan rahavirta	598	300		-451	-235	
Investoinnit, netto	-126	-63		-5	-3	
- Investointimenot	-133	-67		-328	-171	
+ Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0		0	0	
+ Investointihyödykkeiden luovutustulot	7	4		323	169	
Saamisten muutos	123	62		-148	-77	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-269	-135		-294	-153	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000	502		0	0	
± Lyhytaikaisten lainojen muutos	-300	-150		-300	-157	
Toiminnan ja investointien rahavirta	472	237		-456	-238	
Verotulot	5 078	2 547		4 939	2 578	-2,5
Kunnallisvero	4 366	2 190		4 313	2 251	0,7
Yhteisövero	442	222		335	175	-33,1
Kiinteistövero	270	135		291	152	3,2
Lainakanta,	4 563	2 288		3 374	1 761	-15,0
josta pitkäaikainen laina	3 168	1 589		2 579	1 346	-10,2
josta lyhytaikainen laina	1 395	700		795	415	-27,4
Lainasaamiset	10	5		7	4	-12,5
Tuloveroprosentti	20,50	21,00		21,00		
Veroprosenttiyksikön tuotto	213	107		205	107	
Sijoitus vuosikatteen (euro/as) mukaan	218	184		312		
Lähde: Tilastokeskus						

							%-muutos	kpl-muutos
Vuodet		2013	2015	2020	2025	2030	2013 - 2030	2013 - 2030
Lavia	Ikäluokat yht.	1 900	1 809	1 726	1 681	1 657	-12,8	-243
	0 - 6	99	93	86	82	80	-19,2	-19
	7 - 16	173	171	165	160	154	-11,0	-19
	17 - 19	54	46	48	48	47	-13,0	-7
	20 - 64	1 029	926	820	770	726	-29,4	-303
	65 - 74	252	292	332	303	288	14,3	36
	75 - 84	202	179	178	228	263	30,2	61
	85 -	91	102	97	90	99	8,8	8
Lavia	Osuudet, %:							
	0 - 6 v. osuudet	5,2	5,1	5,0	4,9	4,8		
	7-19 v. osuudet	11,9	12,0	12,3	12,4	12,1		
	20 - 64 v. osuudet	54,2	51,2	47,5	45,8	43,8		
	65 ja yli v. osuudet	28,7	31,7	35,2	36,9	39,2		

Liite 8. Lavian kunnan talouden arviolaskelma vuoteen 2020

Valtiovarainministeriö/Kunta- ja aluehallinto-osasto/vjl

30.9.2013

LAVIAN KUNNAN TALOUDEN ARVIOLASKELMA

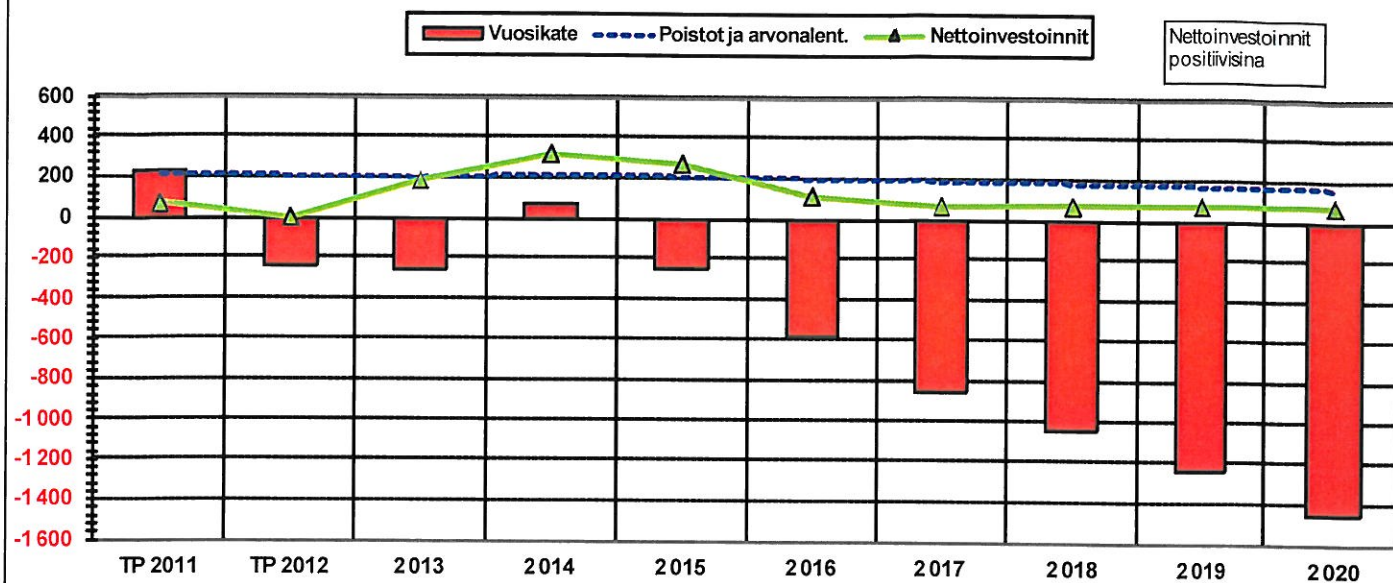
Lavia

	TP 2011	TP 2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TUOSLASKELMA										
Asukasluku 31.12.	1 945	1 916	1 865	1 837	1 809	1 787	1 770	1 753	1 739	1 726
Veroprosentti	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
vero-% yksikön tuotto	204	205	218	211	213	215	224	233	243	253
? noston vaikutus			0	0	0	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	1 722	2 036	1 856	2 034	2 111	2 196	2 284	2 375	2 470	2 569
Toimintakulut	13 365	14 314	14 632	14 154	14 500	15 080	15 683	16 311	16 963	17 641
Kotikuntakorv.+elätustuen pal., netto			0	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakate	-11 643	-12 278	-12 776	-12 120	-12 389	-12 884	-13 400	-13 936	-14 493	-15 073
Kunnallisverot	4 283	4 313	4 579	4 425	4 468	4 514	4 703	4 901	5 106	5 321
Yhteisöverot	501	335	370	392	408	363	387	412	439	467
Kiinteistöverot	282	291	303	345	349	356	364	371	379	386
Verotulot	5 066	4 939	5 252	5 162	5 225	5 233	5 454	5 563	5 674	5 788
Valtionosuudet	7 062	6 922	7 106	7 170	6 810	6 708	6 557	6 708	6 862	7 020
valtionos. pl. hark.var.	6 562	6 922								
			PPB>							
Korkotuotot	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Korkokulut	78	57	70	94	108	122	147	180	219	264
Muut rahoitustuotot	32	15	17	17	17	17	17	17	17	17
Muut rahoituskulut	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	440	-458	-471	135	-445	-1 048	-1 519	-1 827	-2 158	-2 512
€/asukas	226	-239	-253	73	-246	-587	-858	-1 042	-1 241	-1 455
Poistot ja arvonalent.	426	402	374	400	377	356	336	317	299	282
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	14	-860	-845	-265	-822	-1 404	-1 855	-2 145	-2 457	-2 794
Poistoeron lisäys(-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varauksen lisäys(-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys(-) tai väh.(+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	14	-860	-845	-265	-822	-1 404	-1 855	-2 145	-2 457	-2 794
TASEESTA										
Kertynyt yli-/alijäämä	-3 643	-4 503	-5 348	-5 613	-6 435	-7 840	-9 694	-11 839	-14 296	-17 091
€/asukas	-1 873	-2 350	-2 868	-3 056	-3 557	-4 387	-5 477	-6 753	-8 221	-9 902

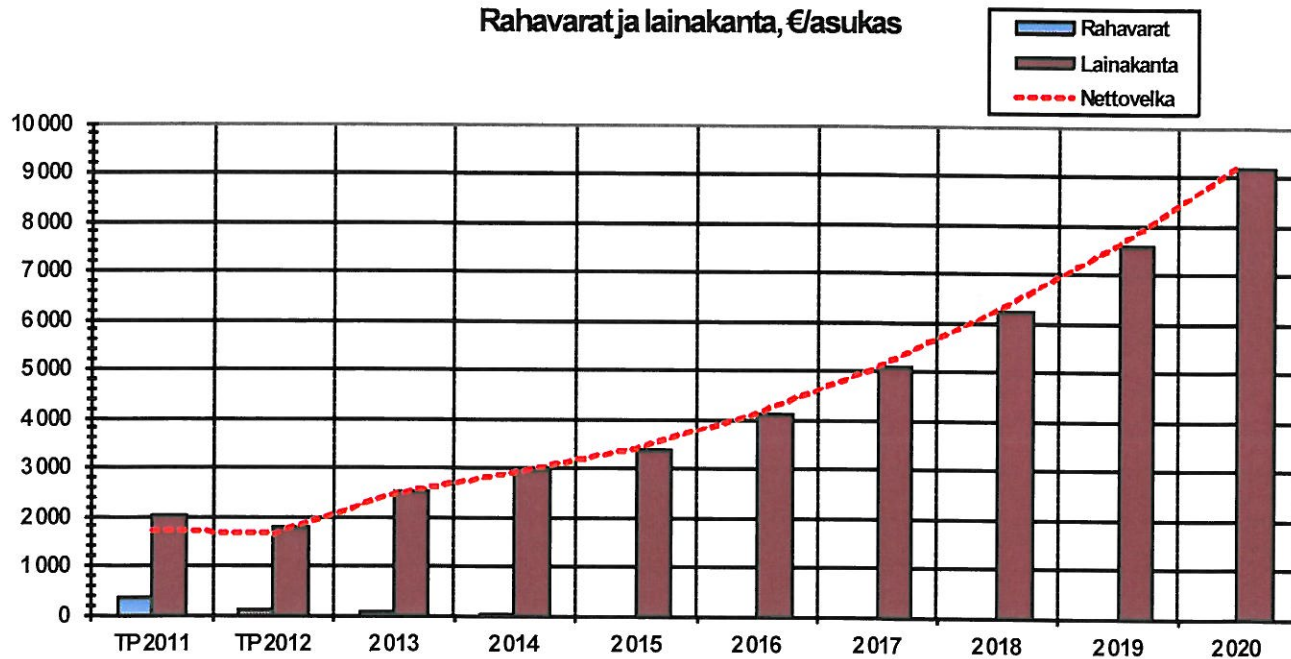
RAHOITUSLASKELMAN JA TASEEN TIETOJA (sisältäen rahoitusjäämän ja sen vajeen kattamisoletukset)

Vuosikate	440	-458	-471	135	-445	-1 048	-1 519	-1 827	-2 158	-2 512
Tulorahoituksen korjauserät	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Satunnaiset erät, netto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
= 1. Tulorahoitus, netto	-451	-464	-464	142	-438	-1 041	-1 512	-1 820	-2 151	-2 505
Investointimenot	-328	-346	-346	-586	-495	-205	-125	-125	-125	-125
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inv.hyödykkeiden luovutustulot	323	0	0	0	0	0	0	0	0	0
= 2. Nettoinvestoinnit	-139	-5	-346	-586	-495	-205	-125	-125	-125	-125
€/asukas	-71	-3	-186	-319	-274	-115	-71	-71	-72	-72
= 3. Rahoitusjäämä										
(1. Tulorahoitus + 2. Nettoinv.)		-456	-810	-444	-933	-1 246	-1 637	-1 945	-2 276	-2 630
4. Bruttorehoitusarve										
(= Rahoitusjäämä + antolainasaam. muutokset + lainanlyh.)			-809	-743	-1 232	-2 008	-2 554	-3 067	-3 641	-4 279
Antolainasaamisten muutokset		-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Lainamäärän muutos;		-594	1 326	700	700	1 245	1 636	1 944	2 275	2 629
Lainanlyhennykset				300	300	763	918	1 123	1 366	1 650
Lainanlisäystarve				1 000	1 000	2 008	2 554	3 067	3 641	4 279
Lainakanta	3 968	3 374	4 700	5 400	6 100	7 345	8 981	10 925	13 200	15 829
€/asukas	2 040	1 761	2 520	2 940	3 372	4 110	5 074	6 232	7 591	9 171
Rahavarat	642	218	137	63	0	0	0	0	0	0
€/asukas	330	114	74	34	0	0	0	0	0	0
Nettovelka (rahat-lainat)	-3 326	-3 156	-4 563	-5 337	-6 100	-7 345	-8 981	-10 925	-13 200	-15 829
€/asukas	-1 710	-1 647	-2 447	-2 905	-3 372	-4 110	-5 074	-6 232	-7 591	-9 171

Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit, €/asukas

Rahavarat ja lainakanta, €/asukas

Liite 9. Henkilöstön lausunto Lavian kunnan talouden tasapainottamissuunnitelmasta

Laviassa 26.9.2013

Henkilöstön kannanotto tasapainottamisohjelmaan:

- kunnan talouden huono tilanne tiedostetaan ja siitä ollaan huolestuneita, mutta uusi talouden tasapainottamisohjelma on henkilökunnalle tuntematon.
- säästöihin suhtaudutaan sinänsä kohtuullisen ymmärtäväisesti

Kunnan tulevaisuus - henkilökunnan mielipide

- kunnan tulevaisuuden epäselvyys rasittaa työntekijöitä
- suurin osa henkilökunnasta toivoo mahdollisimman nopeata päätöstä kunnan yhdistymisestä suurempaan alueeseen
- liittymiseen aiheuttamat muutokset kunnan palveluissa huolestuttavat
- liittymisen aiheuttama päätöksiin vaikuttaminen huolestuttaa

Muita henkilökunnan esille tuomia asioita:

- kunnan ohut organisaatio on aiheuttanut osalle työntekijöistä ylikuormitusta ja työuupumusta sekä sairauslomia
- nykyinen epävarma tilanne ja jatkuva neuvottelujen lisääntyminen lisäävät henkilökunnan työtaakkaa
- työntekijät kokevat työpaikan säilymisen epävarmana ja pelkäävät kunnan säästöjen purevan omaan työsuhteeseensa. Epäselvyys tulevaisuudesta aiheuttaa selvästi huonovointisuutta ja risti-riitoja työyhteisössä.

Kirjastonhoitaja/henkilöstöasiainhoitaja Tarja Jansson